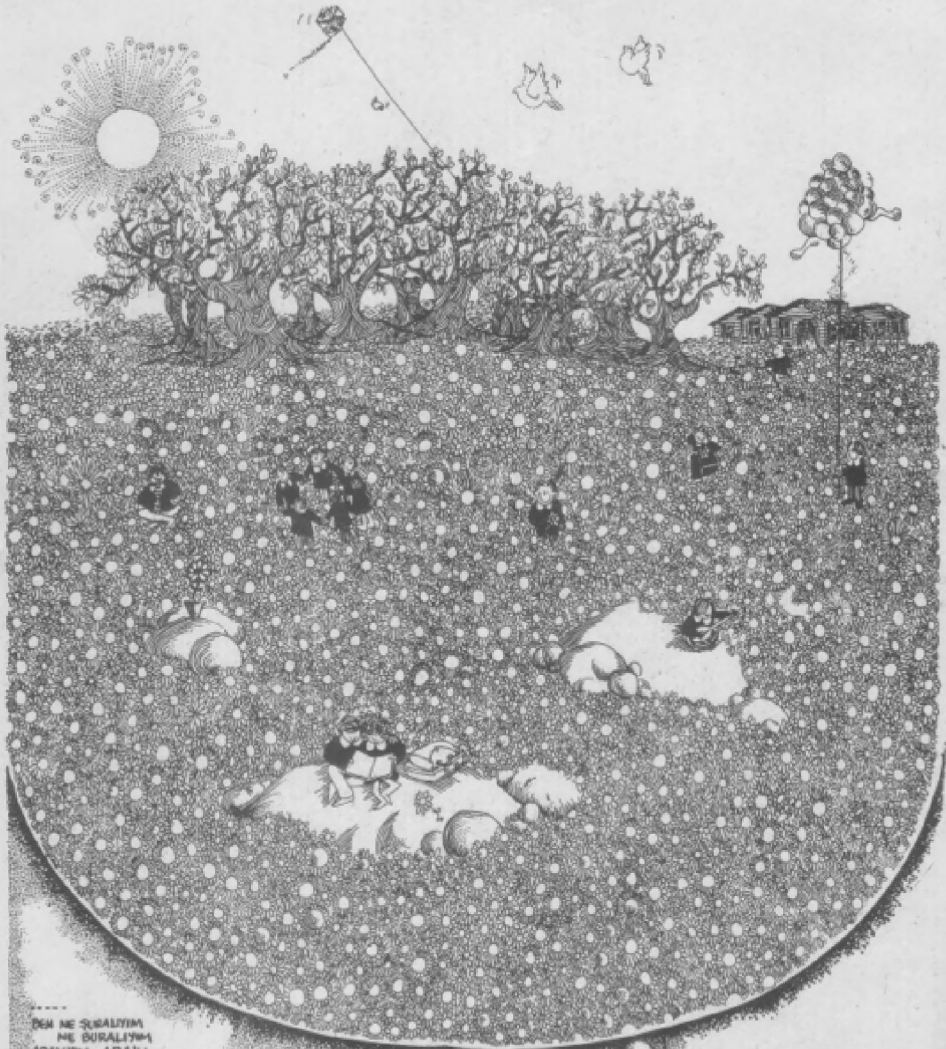

DEVSANDER
DEVİRİMCİ SANATÇILAR DERNEĞİ-1977

HABER BULTENİ

"DEVSANDER" ADINA SAHİBİ: SELÇUK DEMİREL
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ: BABÜR PINAR

yazışma adresi: P.K. 137 KIZILAY/ANKARA

DEM NE SÖRALIYIM
NE BURALIYIM
ADALIYIM, ADA'LI
ADA'N ORMANİETİR,
DOSTLUK-YOLCULUK-MERTLİK ORMANI,
BÜTÜN ADATLI KAPLAR,
ERDEMİN GÜNEŞİ YİRMİDÖRT SAAT
AYDINLATIR ADATLI

M.ÇAMANI

480
308

DEVSANDER BÜLTENİ

yazışma : P.K. : 137 Kızılay / ANKARA

MAYIS , 1977

DEVSANDER "MAYIS GÖSTERİLERİ" PROGRAMI :

konuşma : Işık Yenersu
konser : Cem Usal
dia gösterisi : -görüntüler : Celal Ertem
-müzik : Cem Usal (Ahmed Arif'in
"faşistler" dizeleri üzerine)
-çizgiler : Selçuk Demirel
folklor : DEVSANDER halk oyunları ekibi ,
"artvin" ve "gaziantepe" halk dansları
konser : Sefil Mustafa
"Taranta Babu'ya Mektuplar" : Nazım Hikmet'in şiirleri
üzerine, -görüntüler : Celal Ertem
-müzik : Babür Tongur/Turgay Erdoner
-sunan :
konser : İsmail İpek
şiirler : -sunan : Işık Yenersu
tiyatro : "muhabir" , Bertolt Brecht
DEVSANDER oyuncularını .....
sürekli karma sergi :
-fotoğraf : İrfan Demirkol, Celal Ertem, Sinan
Çetin, Aydın Çetin, Kemal Akıncı
-mask : Murtaza Vural
-karikatür : Atilla Kanbir, Selçuk Demirel
-resim : Süleyman Bilgin, Kemal Akıncı
-heykel : Kemal Akıncı
-şiir : Babür Pınar, Celil Donktaş

DEVİRİMCİ SANATÇILAR DERNEĞİ BÜLTENİDİR

Sahibi, DEVSANDER adına : Selçuk DEMİREL

Sorumlu Yazışmaları Müdürü : Babür PINAR

ANKARA MAYIS 1977

KURULURKEN

I. A. NASIL BİR DÜNYADA YAŞIYORUZ

Çağımızda kapitalizm, can çekişen ve çöküş aşaması olan emperyalizm dönemine girmiştir. Emperyalizm, kaçınılmaz sonuna doğru hızla ilerlemektedir. Dünya proleterya hareketinin yükselmesi, ezilen ve sömürülen halkların kurtuluş savaşlarının zaferle sonuçlanması, kapitalizmin sömürü ağının yer yer parçalanmasına neden olmuştur.

Emperyalizm, kapitalizmin genel ve sürekli bunalım içerisinde olduğu aşamadır. Günümüzde emperyalist-kapitalist sistem, genel bunalımın üçüncü evresini yaşamaktadır. Bu dönemde gerek emperyalist ülkeler arası ilişkilerde, gerekse emperyalist ülkelerle sömürge ve yarı-sömürge ülkeler arası ilişkilerde biçimsel bazı değişiklikler gözlenmektedir.

Emperyalist ülkeler arası gelişmelerin var olmasına karşın , halk kurtuluş savaşlarının ve bağımsızlık mücadelelerinin etkisi, dünyada sosyalist bir bloğun varlığı, metropol ülkelerdeki işçi sınıfının gücü, yeni bir emperyalist paylaşım savaşının çıkmasını engellemiş, öte yanda, büyük tekelselci şirketlerin uluslararasılaşmaları emperyalist ülkeler arası ilişkileri etkilemiş, yukarıda sayılan olgularla birlikte, zorunlu bir güçbirliğine gitmelerine neden olmuştur.

Emperyalizmin genel bunalımının birinci ve ikinci dönemlerine özgü sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki sömürü biçimi, genel bunalımın üçüncü döneminde biçimsel olarak değişmiş, emperyalizmin işgali gizli bir niteliğe bürünmüş, bunun sonucu, emperyalist tahakküm bu ülkeler açısından içsel bir olguya dönüşmüştür.

B. EMPERYALİZMİN KÜLTÜR POLİTİKASI VE BURJUVA

KÜLTÜRÜNÜN KAYNAĞI

Tüm bu olgulara bağlı olarak, sömürüye en büyük desteği veren emperyalist ülkeler kültürü de, yayılmacılık biçiminde yeni bir işlev kazanmıştır. Şöyle ki, emperyalizmin genel bunalımının birinci ve ikinci dönemlerinde emperyalist ülkeler, işgal biçimine uygun olarak, kendi kültürlerini sömürülen ülke halkına zorla benimsetmişlerdi. Buna verilebilecek en güzel

Örnek, İngiliz kültürünün tüm boyutlarıyla gelip yerleştiği Hindistan'dır. Öyle ki, İngiliz dili uzun bir süre Hindistan'da anadil olarak geçerliliğini korudu.

Günümüzde ise emperyalist ülkeler, artık müzik ve sinema şenlikleriyle, reklamlarıyla, herçeşit yayınla maskelenmiş olarak yoz kültürlerini sömürge ve yarı-sömürge ülkelere, o ülkelerdeki uzantıları yerli tekelci burjuvazi aracılığıyla yaymaya çalışırlar.

Yaşamımızın her saati, her anı emperyalist kültür politikasının gözümüne sokarcasına sergilediği görüntülerle doludur. Türlü çeşitli TV yapımları, reklamlar, hayalciliğe-pasifizme-şovenizme yönelten kovboy-hafiye-seks filimleri, fotoromanlar, çizgi romanlar, özel bankaların çocuk dergileri, çocuk tiyatroları, binbir sesli aranjmanlar, mizah dergileri emperyalist ülke kültürlerini yayma görevlerini gerçekleştirmektedirler. Emperyalizmin bu gösterileri, zaten yapay olan yerli-işbirlikçi burjuva kültürüne, kişiler düzeyinde oluşturmaya çalıştığı koyu bireycilikle, boşvermişlik edebiyatıyla kolayca zemin hazırlayabilmektedir. Bu giderek, her alanda "gerçeğin" gözardı edilmesini, yadsınmasını, uyusturulmuş beyinlerde toz pembe bir dünyanın yaratılmasını, kişisel düzeylerde kalan insan ilişkilerinin ön plana itilmesini yoğun bir biçimde getirmektedir.

Öte yanda, kültür alanındaki yayılmacılık, çoğumuzun yakından bildiği çokuluslu kültür ofislerinde de örgütlenmektedir:

A.F.S. : Çeşitli sömürge ve yarı-sömürge ülkeler çocuklarını (yaşları 18'in altında olan) Amerika, İngiltere, Japonya, Kanada, Fransa vb. ülkelere bir yıl süresince, tüm masraflarını karşılayarak ve onları "iyi" bir ailenin yanına vererek konuk eder. Aynı zamanda da emperyalist ülkeler çocuklarında sömürge ve yarı-sömürge ülkelere konuk edilmesini sağlar. Böylece kimin güçlü, kimin güçsüz olduğunu genç beyinlere kendi yöntemleri ile kanıtlamaya çalışır.

I.Y.S. : Merkezi Finlandiya'da olan bu örgüt (International Youth Service) dünya gençliğinin gençliğinin "daha sıcak" ilişkilerde bulunmaları, bir "kültür alış-verişine" kendiliklerinden başlamaları amacıyla isteyen herkese, istediği ülkeden (sosyalist ülkeler dışında), istediği kadar, istediği boyda, cinsten, renkte, zevkte "mektup arkadaşı" sağlayabilir. Bu işin ticaretini yapmasının yanında, çeşitli ülkelere milyonlarca kişinin adreslerini, kişilerin tüm özellikleriyle birlikte arşivlerinde toplamıştır.

Bu iki örgütün yanısıra bize çok daha yakın örnekler verilebilir: emperyalist ülkelerin kültür merkezleri, yabancı dilde eğitim yapan kolejler, yabancı dilde yayın yapan radyolar, yabancı dilden ad alan "butikler", lokantalar, gece kulüpleri vs.

Yinelersek; Emperyalist-kapitalist ülkelerde tüm alt ve üst yapı kurumları yokoluş çağını yaşamaktadır. Bu nedenle bu ülkelerdeki burjuva kültürü, tüm kurumlarıyla yok olmaya silinmeye yüz tutmuş bir sınıfın malı olduğu için yozdur.

Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki burjuva kültürü, emperyalizmin kültür politikasından kaynaklandığı için yapaydır.

Burjuva kültürü ve ondan kaynaklanan sanatı bireycidir, biçimcidir, soyut değerlerin vazgeçmez sözcüsüdür.

Emperyalizme karşı savaşıyan, sömürge ve yarı-sömürge ülkeler halkları ve dünya işçi sınıfı hareketi, mücadelenin tüm alanlarında olduğu gibi, emperyalist ülkelerin yoz ve yapay kültürüne karşı da, kültür cephesinde mücadele vermektedirler.

Dün Vie^t-Nam, Kamboçya, Angola ; bugün Filistin, Polisario, Eritre ; yarın diğerleri ... ve emperyalizm, kaçınılmaz sonuna doğru hızla ilerlemekte.

*** ÇUNKU ÖLÜM VURDU DAMGASINI ALINLARINA.

ÇURUYEN ET , DÖKÜLEN DİŞ ,

BİR DAHA GERİ DÖNMEMEK ÜZERE YIKILIP GİDECEKLER ...

II. A. ÜLKEMİZİN DURUMU

Ülkemiz emperyalizmin, ekonomik, politik, askeri, adli, eğitimsel ve kültürel sömürüsüne hedef olan bir ülkedir. Emperyalizm iç olgu durumundadır ve üretici güçlerin gelişmesini engelliyerek, kapitalizmin dışa bağımlı çarpık gelişmesini sağlamıştır. İşbirlikçi tekelci burjuvazi zayıftır, sömürüsünü tek başına yürütemez. Bu nedenle ülkedeki toprak ağalarının en irileri ve tefeci-bezirgan unsurlarla ittifaka gitmek zorunda kalmıştır. Yerli tekelci burjuvazi ve müttefikleri, emperyalizmle iyice bütünleşmiş kaynaşmıştır. İşte bu yüzdendir ki, emperyalizmin tüm sancılara, kansere dönüşen ağrıları ülkemizin egemen çevrelerine de yansır.

Bu durum kültür alanında da kendisini gösterir. Ülkemizde emperyalist ülkeler kültürüyle kaynaşan burjuva kültürü çarpıktır, yapaydır, tam anlamıyla ülkemizin her köşesini etkileyememektedir. Feodal kültür henüz tasfiye edilememiş olup, kırsal kesimde etkili olmaktadır. Bu durum bir "kültür karmaşası"nı ortaya çıkartmaktadır.

B. YÜKSELEN MÜCADELEDE KÜLTÜR VE SANAT

Tarih, sömürüye karanlığa karşı verilen mücadelelerle süslenmiştir. Çağımızda bilimsel yöntemin ışığında yükselen anti-emperyalist anti-faşist mücadele, yaşamın tüm alanlarında kazanacağı zaferlerle sömürüyü yok edecek, karanlıkları güneşe boğacaktır.

Devrinciler, çökmekte yokolmakta olan emperyalizme karşı yürütülen mücadelede kültür silahının ne denli etkin olduğunun bilincindedirler. Bir Filistinli savaşçının süngüsünden çıkan tahta heykelcik; Bir Vietkong'un tüfeğiyle yazdığı kurtuluş destanı; Bir Latin amerikalı gerillanın şarkılaşan savaş marşı, insanın eyleminden, mücadelesinden hiçbir zaman bağımsız olmayan, gerçek sanatı tanımlamaya yeterli.

Dar odalardan, meyhane köşelerinden yumuşak geçiş teorileri üreten yazarlar, şairler, işçi sınıfa mücadelesini yalnızca ekonomik-demokratik istemler çerçevesinde hapseden oyuncular, kendi kişiliğindeki boşluğu, tutarsızlığı olanca güçleriyle desenlerinde, yontularında sergileyen ressamlar, yontucular, şirket reklamları için yoksul halkı görüntüleyen fotoğrafçılar, kurtuluşu bireysel çıkışlara, kahramanlıklara bağlayan filim yönetmenleri, tümüyle burjuva kültürünün çarpık gelişimine bağlanabilir.

Tüm bu olgulardan kalkarak şu sonuca varıyoruz: ya sömürüye, baskıya çanak tutarak hakim sınıfların hizmetinde olmak ve ürünleri onla-

rın batağına terketmek, ya da ezilen sömürülen halkın yanında olarak, kan koku ve baskıya dayanan bir avuç zorbanın iktidarına karşı kalemle, silahla, fırçayla, sazla, sözle mücadele etmek.

Ancak bugün, ülkemizde, doğru bir siyasetle donatılmış gerçek bir sanat örgütü çalışmalarının yoksunluğu ve sanat alanında yolaştırılamayan işçi sınıfı mücadelesi, teorik ve pratik platformlarda sapmalara yolaçmıştır.

Hakim sınıfların, uzlaşıcı, sol görünümündeki kanadı olan siyasetlerin getirdiği sanat anlayışı, emekçi halka yönelme maskesi ardında burjuva ideolojisine bağlılıklarını koparmadan, uzlaşıcı-pasifist tutumlarını yapıtlarda yansıtarak sanat olayına özünden öte, estetik yönüyle yaklaşmaktadır. İlericilik adına yapıtlar vererek burjuvazinin ekmeğine yağ sürmektedir.

Diğer yandan sapma görüşleri doğrultusunda ürün veren sanatçılar(!) ise, kendi tutarsız siyasetleriyle sanat ve kültür cephesindeki sapmaları gündeme getirmektedirler. Sanat olayından yalnızca siyaset çıkartkanlığı yapmak kaygısıyla yararlanmaktadırlar. Ürünlerinde çoğu kez estetik yön ağır basarken, zaman zaman da öz estetiğin erişemiyecoğı boyutlara ulaşmaktadır.

Bu tür, yanlış bir siyasi görüşü yansıtan sanat yapıtları kitleler için zararlıdır. Başka bir açıdan da, doğru bir siyasi öze sahip olduğu halde estetik güçten yoksun olan yapıtlar üretme eğilimi de aynı ölçüde zararlıdır ; çünkü estetik güçten yoksun sanat ürünlerinde, doğru siyasetin yanlış anlatımı söz konusudur.

Bugün emperyalizmin yayılmacı kültür politikasına ve yoz, yapay burjuva kültürüne karşı, işçi sınıfı ideolojisi önderliğinde proleter kültür filizlenmekte, gelişmektedir.

Ancak işçi sınıfının ve emekçi halkın, işçi sınıfı ideolojisi öncülüğünde verdiği anti-emperyalist, anti-faşist mücadelenin zaferi, kültür ve sanat cephesinde de tüm yapaylıkları, saptırmaları ezip geçecek, yaşamın tüm alanlarında kaçınılmaz zaferi noktaliyacaktır.

III. DEVRİMCİ SANATÇILAR DERNEĞİNİN MÜCADELEDEKİ YERİ

Bugün ülkemizde, devrimci cephe de oluşan ayrılıklar, etkilerini kültür ve sanat alanında da göstermektedir. Sanat ve kültür siyasete bağlıdır ve siyaset üzerinde de derin etkisi vardır. Sanat ve kültür alanındaki mücadele devrimci davanın ayrılmaz bir parçasıdır. Diğer alanlara oranla az önemli, daha az acil ve "yardımcı" yeri olabilir, ancak bu, onun vazgeçilmezliğini etkilemez. Bize düşen görev, sanat ve kültüre gereken önemi vermek, devrimci kültür ve sanatın işçi sınıfı kültürü temeli üzerinde doğru bir siyasetle, geniş kitlelere yaygınlaştırılmasında ve düzeyinin yükseltilmesinde çaba göstermektir.

Biz devrimci sanatçılar olarak yerimizin, ezilen emekçi halkımızın yanı olduğunu, ve işçi sınıfı ideolojisi önderliğinde, işçi sınıfına, köylülüğe ve Türkiye halklarının diğer ezilen kesimlerine hizmet etmek, ve anti-emperyalist, anti-faşist kültür ve sanat mücadelesini diğer alanlardan geri kalmaksızın sürdürmek olduğunu bilincindeyiz.

Bu mücadelede birincil görevimiz, devrimci kültür ve sanatı yaygınlaştırmak olacaktır. Söz konusu uğraşımız, emekçi halkımızın gereksinim duyduğu ve kolayca benimseyebileceği olgular temeline oturtulacaktır. Devrimci kültür ve sanatın yaygınlaştırılması yanında, bu konudaki araştırmalar ve çalışmalarla derinliğine inerek, öz ve estetik bütünlüğü içerisinde düzeyinin yükseltilmesine çalışılacaktır.

Sonuç olarak, kültür ve sanatın emekçi halkımızın yükselen sınıf mücadelesinde beliren olgulardan hareket edilerek yaygınlaştırılması ve düzeyinin yükseltilmesi söz konusudur. Birincil sorunumuz, devrimci sanat ve kültürün yaygınlaştırılmasıdır. Düzeyinin yükseltilmesi ise yaygınlaştırma tarafından belirlenmeli ona yol göstermelidir.

Emekçi halk yığınlarıyla sıkı bağlar kurmaksızın, kitlelerin duygularını düşüncelerini dile getirmeksizin, kitlelerin engin sanat ve kültür birikiminden yararlanmaksızın, hakim sınıfın kültürüne, emperyalist kültüre ve her türlü uzlaşıcı sanat ve sapma sanat eğilimlerine karşı mücadele vermeksizin, devrimci hiçbir yazar ve sanatçı, işçi ve köylülüğe hizmet edecek, anlamlı yaratı veremez.

Devrimci Sanatçılar Derneği olarak, var olan sanatçı birikimini bir dernek çatısı altında toplayarak, doğru bir siyasetin önderliğinde anti-emperyalist, anti-faşist mücadelede yer alarak ; devrimci kültür ve sanat cephesinde üzerimize düşen görevi üstleneceğiz.

Devrimci Sanatçılar Derneği çalışanları, şu temel ilkelirden hareket edeceklerdir :

a) Emekçi halkımızın, işçi sınıfı ideolojisi önderliğinde verdiği anti-emperyalist, anti-faşist mücadelede yer alarak ; emperyalist ülkelerin yayılmacı kültürüne ve hakim sınıfların yoz ve yapay kültürüne karşı mücadele vermek,

b) Halkımızın yükselen devrimci mücadelesini baltalayan sapma siyasetlerin, kültür ve sanat alanındaki yanlış çözümlmelerine ve bu doğrultuda yaymaya çalıştıkları ürünlerine karşı gerekli mücadeleyi vermek,

c) Emekçi halkımızın kültürünü temel alarak, işçi sınıfı ideolojisi önderliğinde, devrimci sanat ve kültürün yaygınlaştırılması ve düzeyinin yükseltilmesi doğrultusunda mücadele vermek.

- konser : Gösterilerimizin müzik bölümüne katılan ozanlarımızdan, Sefil Mustafa, Cem Usal ve İsmail İpek "saz ile, söz ile" devrimci türkü, marş , ağıtlar okuyacaklar. Bu arkadaşlarımızın da katıldığı DEVSANDER Müzik Komitesinin "devrimci müzik" üzerine görüşleri şöyle : " Müzik, çağlar boyu etkin bir anlatım aracı olmuştur ; ezenlerin baskı, ezilenlerin direnme araçlarından biridir. Gerçek özünü ekonomik koşullardan aldığı içindir ki hep ezilenlerin müziği yaşamıştır. Yüzyılları aşmış günümüze değin gelebilmiştir. Bugün, Pir Sultan'da, Karacaoğlan'da en güzel şiirler, en sıcak türküler yaşamaktadır. Ancak günümüzde müzik, çoğunluk yarı-sömürge ülkelerde, sömürgecilerin etkin bir aracı haline getirilmiştir. Plaklar, kasetler, radyo ve TV, pavyonlar, barlar aracılığıyla. Ülkemizde, kültürümüzün en seçkin örnekleri sistemli bir biçimde tahrip edilmekte, yozlaştırılmaktadır. Müzik, ancak gerçek sahibinin elinde, halkın elinde gerçek gücünü bulabilir. Bizler, kültürümüzün bir parçası olan müziğimizi gözbebeğimiz gibi koruyacağız, sakınacağız burjuvazinin yoz-yapay kültüründen. Müziği, bizleri açacak olan çocuklarımız gibi yetiştireceğiz, geliştireceğiz. Bize düşen görev de bu. "

- folklor : Folklor, "halk bilimi" anlamına gelir. Yani üreten, düşünen, insanca yaşamak-yaşatmak uğruna can verebilen, işçisiyle, köylüsüyle tüm halkın bilimi. Ancak ülkemizde koskoca bir kültür, edebiyatından müziğine yoz kalıplar içerisine hapsedilmiştir. Folklor, bu konuda "araştırmalar" yapmak amacıyla kurulmuş, sözde derneklerin elinde hızla yozlaştırılmış, faşizmin kitle tabanı sağlamak amacıyla kullandığı ve şoven duyguları körükleyecek bir araç durumuna getirilmiştir. Folklor, halkın sosyo-ekonomik yaşamının yöresel birtakım simgelerle, çeşitli biçimlerde simgeleşmesidir. Halk oyunlarımız ise, Anadolu halkının sevgisini, duygusunu dile getirdiği gibi, doğaya ve düşmana karşı mücadelede halkın kadınlı erkekli tek bir yürek, tek bir yumruk oluşunu da anlatır. Folklor içinde taşıdığı birçok dinamik unsurla- günümüzdeki birçok sanat dalına kaynak olmaktadır. Folkloru ve diğer öz sanatlarımıza, bilimsel doğrular ışığında bakıp, koruyup geliştirdiğimizde, ulusal kültür konusuna dev bir adımla yaklaşmış oluruz.

- karma sergi : Mayıs Gösterilerinden sonra da bir süre açık kalacak olan karma sergiye : İrfan Demirkol, Celal Ertem, Sinan Çetin, Aydın Çetin fotoğraflarıyla, Atilla Kanbir, Süleyman Bilgin, Selçuk Demirel desen ve karikatürleriyle, Murtaza Vural maskalarıyla, Kemal Akıncı fotoğraf, desen, heykelleriyle, Babür Pınar ve Celil Denktaş şiirleriyle katılıyorlar. Fotoğrafçı arkadaşımız İrfan Demirkol, "özgürlüğe özlem" adını verdiği fotoğraflarını bize şöyle anlatıyor : " Ter, sidik, rutubet kokan taş duvarların, demir kapıların ardından doğan güneşe, yeşillığe, insanlara olan özlemle, bizi zindalara atanlara karşı nefretle, kinle ve bun-

ların çözümü olan siyasi bilincime inançla bastım deklanjörüne. Bu taş duvarların ardında insanın önce özgürlüğe sonra insanlara, insanlardan gelen yazıtlara, anasına, babasına, sevdiklerine ve de doğaya olan özlemleri sonsuzlaşıyor. Bazen gardiyanın küfürü, sille-tokadı, bazen görüşmecilerin dışarıdan haberi, gülümseyişleri ; bazen neşe, bazen üzüntü. Üzüntü voltaya dönüşüyor, hızlı, telaşlı adımlarla. Neşe ise, cezanın tükenivermesine, hayata bağlılığa, umuta dönüşüyor. Fakat, en güzeli yaşamak . Ama nasıl yaşamak ? Dirençli, umutlu, bilinçli yaşamak ..."

Murtaza Vural , gerçek bir işçi. Sergiye demirden ürettiği yapıtlarıyla katılıyor. Yapıtlarıyla, işçi sınıfının mücadelesini salt siyasi alanda değil, yaşamın tüm alanlarında vermesi gerektiğini savunuyor. Yapıtlarını kültür alanında da işçi sınıfı ve emekçi halkın, kendi öz kültürüne sahip çıkması doğrultusunda hazırladı: "Üretim araçları sürekli patronların çıkarlarına çalışıyor. Bu araçlar daha değişik yönde, çıkar gözetmeksizin kullanılamaz mı ? Elbette kullanılabilir." Murtaza Vural da patrona sattığı işgücünün dışında, üretim araçlarından yararlanmasını bildi. Demir levhalar üzerine kaynakla desenler işledi. Ve karma sergideki ürünlerini yarattı.

Kemal Akıncı, zengin bir birikimle katılıyor serginize. Fotoğraf, desen ve heykel alanlarındaki başarısı üzerine sanıraz sergiyi gezdikten sonra, söyleyecek pek fazla birşey kalmıyor, bizlere. Kemal arkadaş, daha çok heykellerinde, öz ve estetik birliğinin, kendine özgü, en somut örneklerini veriyor.

Süleyman Bilgin, desenlerinde, emekçi halkın yaşamını, mücadelesini konu alıyor. Yapıtlarında, gerçekçiliği değil, sınıf mücadelesinde etkin silahlardan biri olan "sosyalist gerçekçiliği" yansıtıyor : " Ancak bu temel düşünceden çıkarak sanatla uğraşabilirim. Sınıflar mücadelesinde sanatın önemli bir silah olduğu düşünülürse, sınıfsal konumum, mücadele anlayışım bunu gerektirir."

- dia gösterileri : Ülkemizde pek yaygınlaşmamış bir gösteri biçimi bu. "Faşistler" adlı gösteri, Selçuk Demirel'in aynı adlı karikatür dizisi üzerine kuruldu. Görüntülerini Celal Ertem, müziğini Cem Usal hazırladı. Müziğin, şiirin, çizginin bir araya geldiği ve yoğun bir çalışmanın olduğu, kolektif bir ürün. Sergilenen faşizm, kaynağını günümüz Türkiye'sinden alıyor.

"Taranta Babu'ya Mektuplar" gösterisi için de aynı birikim ve kolektif çalışma sözkonusu. Nazım Hikmet'in şiirlerinin bestelenip görüntülenmesinden oluşan bu gösteri, birliği, insan sevgisini, doğaya-kavgaya bağlılığı işliyor. Bugösterinin de görüntüleri Celal arkadaşın ürünü. Müziğini ise Babür Tongur ve Turgay Erdoner arkadaşlar ürettiler.

O ĞULLARI ÖLEN ANALARA TÜRKÜ

ONLAR ÖLMEDİLER YOK ,
 ATEŞ FİTİLLERİ GİBİ :
 DİMDİK AYAKTA ,
 BARUT ORTASINDALAR !
 KARIŞTI , BAKIR TENLİ
 ÇAYIR - ÇİMENE,
 KARIŞTI ,
 O CANIM HAYALLERİ :
 ZIRHLI BİR RÜZGAR ,
 PERDESİ GİBİ ;
 BİR SET GİBİ :
 KIZGIN ÇEHRELİ ,
 GÖĞÜS GİBİ :
 GÖĞÜN GÖRÜNMEZ GÖĞSÜ GİBİ !
 ANALAR , ONLAR AYAKTA
 BUĞDAY İÇİNDELER ONLAR
 YÜCELERDEN YÜCE DURURLAR :
 DÜNYAYI DORUKTAN SEYREDEN ,
 BİR ÖĞLE GÜNEŞİ GİBİ ,
 BİR ÇAN DARBELERİ GİBİ ,
 ONLAR .
 ÖLMÜŞ GÖVDELER ARASINDA ,
 ZAFERİ ÇEKİÇLEYEN BİR SES GİBİ
 ONLAR .
 KARA BİR SES GİBİ .
 EY CANEVİNDEN VURULMUŞ
 TOZ - DUMAN OLMUŞ BACILAR :
 İNANIN OĞULLARINIZA .
 KÖK OLDU ONLAR ,
 SADE KÖK :
 KAN SURATLI ,
 TAŞLAR ALTINDA .
 KARIŞMADI TOPRAĞA ,
 DAĞILMIŞ KEMİKÇİKLERİ .
 AĞIZLARI ISIRIR HALA .
 BEN ÖLMEDİM DER ,
 YUMRUKLARI ;
 YUKARI KALKIK YUMRUKLARI ,
 DAHA .

BUNCA YERE DÜŞMÜŞLERDEN ,
 YENİLMEZ BİR HAYAT DOĞAR :
 BİR TEK BEDEN OLUR ,
 ANALAR , BAYRAKLAR , ÇOCUKLAR ,
 HAYAT GİBİ CANLI TEK BİR BEDEN
 BİR YÜZ BEKLER KARANLIKLARI ,
 ÖLÜ GÖZLERİYLE ,
 KILICI DOPDOLU ,
 DÜNYA ÜMİTLERİNDEN .
 DURSUN ,
 DURSUN YAS ESVAPLARINIZ .
 YİĞİN , DERLEYİN
 GÖZYAŞLARINIZI ;
 BİR METAL OLUNCAYA KADAR :
 BUNUNLA VURACAĞIZ :
 GÜNDÜZ - GECE :
 BUNUNLA ÇİĞNEYECEĞİZ ,
 GÜNDÜZ - GECE ;
 BUNUNLA TÜKÜRECEĞİZ
 GÜNDÜZ - GECE
 KİN KAPILARINI ,
 KIRINCAYA KADAR .
 OĞULLARINIZI BİLİRDİM ,
 UNUTMADIM ACILARINIZI ,
 ÖLÜMLERİYLE NASIL KIVRANDIYSAM ,
 HAYATLARIYLA DA ÖYLEYİMDİR .
 HAYATLARIYLA DA ÖYLEYİMDİR .
 ONLARIN GÜLÜŞLERİDİR :
 KARANLIK ATÖLYELERİ İŞİTAN .
 hergün metroda , yanbaşıda :
 onların ayak sesleridir ,
 çın - çın .
 AKDENİZ PORTAKALLARINDA ,
 GÜNEY AĞLARI İÇİNDE ;
 YAPILARDA ,
 BASIM - EVİ MÜREKKEPLERİNDE :
 KALPLERİNİ TUTUŞUR GÖRDÜM ONLARIN
 GÜÇLE , YANGINLA .
 BEN DE SİZLER GİBİYİM , ANALAR .
 BENİM KALBİM DE YAS DOLU , ÖLÜM DOLU
 GÜLÜŞLERİNİZİ ÖLDÜREN KANLA ,
 SERPİLİP GELİŞMİŞ ;
 BİR ORMAN GİBİDİR KALBİM .
 GÜNLERİN KAHRİDİCİ YALNIZLIĞI ,
 UYANIŞIN SISLİ ÖFKELERİ
 GİRMİŞTİR İÇİNE .
 SUSAMIŞ SIRTPLANLARI ,
 BİTİP TÜKENMEZ ÜRMELERİYLE
 AFRİKADAN GÜRLEYEN HAYVAN SESİNİ ;
 ÖFKEYİ , İNİLTİLERİ , HOŞGÖRMEMLERİ
 BIRAKIN , BİR YANA BIRAKIN .
 ÖLÜMÜN VE TASANIN
 ÇEMBERİNDEN GEÇMİŞ ANALAR ,
 DOĞAN ULU GÜNÜN ORTASINDAN BAKIN :
 BU TOPRAKTAN GÜLER ÖLÜLERİNİZ .
 KALKIK YUMRUKLARI TİTRER ,
 BUĞDAYIN ÜSTÜNDE ,
 B İ L E S İ N İ Z .

Pablo NERUDA